

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖЕВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ РОЗРОБКИ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

О.М. Муравйова, Т.А. Кравцова, А.В. Король

Розглянуто особливості розробки дистанційного курсу в інформаційному середовищі Moodle. Проведено теоретичний аналіз дидактичних можливостей засобів інформаційного середовища, визначено оптимальну структуру дистанційного курсу. Експериментально обґрунтовано ефективність використання розроблених курсів для формування та діагностики професійної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: інформаційне середовище Moodle, формування професійної компетентності, дистанційний курс, ресурс курсу, інтерактивний елемент курсу, уточнена таксономія Блума (Андерсона).

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СЕТЕВОЙ ТЕХНОЛОГИИ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ ДИСТАНЦИОННОГО КУРСА ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Е.Н. Муравьева, Т.А. Кравцова, А.В. Король

Рассмотрены особенности разработки дистанционного курса в информационной среде Moodle. Проведён теоретический анализ дидактических возможностей средств информационной среды, определена оптимальная структура дистанционного курса. Экспериментально обоснована эффективность использования разработанных курсов для формирования и диагностики профессиональной компетентности будущих специалистов.

Ключевые слова: информационная среда Moodle, формирование профессиональной компетентности, дистанционный курс, ресурс курса, интерактивный элемент курса, уточненная таксономия Блума (Андерсона).

THE USE OF A NETWORK TECHNOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF A DISTANCE COURSE ON ENGLISH LANGUAGE

O. Muraviova, T. Kravtsova, A. Korol

The urgency of the issue, considered in the article, is determined by the world process of transition from industrial to information society and by social and

economic evolution of Ukraine that demands essential changes in many areas of the state activity. In order to achieve positive results, particularly in education, it is required to develop a system of distance learning at a quick pace. This article considers and analyses distance learning system requirements in conditions of the educational establishment. The choice of the most effective distance learning support system is grounded.

Moodle information learning environment is analyzed from the point of view of development on its basis a special course on English language for students of distant form of education. All possible stages are included to engage online learning experiences – from implementation and integration to templates etc.

Keywords: Moodle information learning environment, development of professional competence, distance course, interactive course element, Bloom's (Anderson's) specified taxonomy.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах стрімкого розвитку суспільства змінюються вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. Зростає потреба в підготовці компетентних фахівців, здатних до саморозвитку та швидкої перекваліфікації. Значні можливості для цього надає впровадження сучасних мережевих технологій та компетентнісного підходу в процес професійного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених висвітлюють різноманітні аспекти теорії та практики дистанційного навчання, розробки та застосування засобів на основі інформаційних технологій (Д. Андерсон, Е. Доунс, А. Огур, А. Андреев, П. Підкасистий, Є. Полат та ін.). Формування професійної компетентності майбутніх економістів з використанням інформаційних технологій досліджували О. Кареліна, Д. Денисов, Н. Баловсяк, Т. Поясок, Т. Коваль та ін. Існує багато наукових розробок зі створення та проектування електронних навчальних матеріалів. Мають місце різні погляди на те, як повинні виглядати електронні навчальні матеріали з точки зору структури, інформаційного наповнення, оформлення інтерфейсу [2–5].

Аналіз наукових досліджень дозволив установити, що для впровадження мережевих технологій у професійну підготовку майбутніх фахівців найбільш перспективним є використання систем управління навчанням LMS (Learning Management Systems), загальноновизнаним лідером серед яких є інформаційне середовище Moodle. Освітні можливості інформаційного середовища Moodle останнім часом активно досліджуються та обговорюються на наукових конференціях і семінарах [5; 6].

Мета статті – визначити основні особливості формування професійної компетентності майбутніх фахівців засобами

інформаційного середовища Moodle, можливості для підвищення ефективності професійного навчання. Це обумовлює виконання певних завдань: визначення оптимальної структури дистанційного курсу, призначеного для реалізації процесу мережевого навчання на базі електронної платформи Moodle, розробка відповідного методичного забезпечення в процесі вивчення англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глибоке розуміння основних характеристик електронних навчальних матеріалів дозволяє здійснити адекватне проектування та конструювання дистанційного курсу. Як вважає С.С. Полат, дистанційний курс повинен містити такі структурні компоненти [6]: 1) загальні відомості про курс: його призначення, цілі, завдання, зміст (структура), умови запису на курс, підсумкові документи; 2) довідкові матеріали; 3) блоки для встановлення контакту з користувачами; 4) навчальний курс, структурований за модулями; 5) блок завдань, направлений на засвоєння матеріалу, формування та закріплення практичних умінь і навиків; 6) блок творчих завдань; 7) блок моніторингу та контролю.

Дистанційний курс являє собою навчальний курс у вигляді системи пов'язаних між собою сторінок, переміщення між якими здійснюється за допомогою гіперпосилань. Вигляд курсу та особливості організації роботи з ним залежать від того, який формат було обрано під час його створення та налаштування: 1) щотижневий – дозволяє розподіляти засоби для вивчення навчального матеріалу за тижнями, протягом яких планується вивчення курсу; 2) тематичний – дозволяє розподіляти засоби для вивчення навчального матеріалу за темами; 3) формат-форум (соціальний) – побудова курсу відбувається з урахуванням форумів [1; 13].

Щотижневий і тематичний формати мають схожий вигляд, але у них є відмінності в організації вивчення курсу. Щотижневий формат більше підходить для курсу, який ураховує хронологічну динаміку. Тематичний формат пристосований для вивчення курсу, структурованого відповідно до навчальних тем.

Соціальний формат є складнішим, орієнтованим на спілкування учасників, обмін думок з використанням чатів, опитувань, семінарів. Вибір соціального формату вимагає від викладача більш напруженого та творчого підходу до проектування курсу, а від студентів – більш творчої навчальної діяльності під час вивчення курсу. Однак ми у своєму дослідженні обстоюємо принципи поєднання традиційної та інноваційної педагогіки, тому для розробки навчальних курсів з англійської мови було обрано тематичний формат.

Тематичний формат курсу орієнтований на індивідуальне засвоєння навчального матеріалу. Він дозволяє студенту вивчати

матеріал у довільному порядку в зручний для нього час. У випадку поєднання традиційних і мережевих форм навчання та модульного підходу до вивчення дисципліни такий формат є більш прийнятним.

Розробка дистанційного курсу базується на послідовному створенні елементів, що будуть містити той чи інший навчальний матеріал, за допомогою засобів інформаційного середовища.

Для початку роботи необхідно відкрити початкову сторінку курсу, яку можна налаштовувати, додаючи навчальну інформацію та створюючи різноманітні засоби для її вивчення. Робочий простір інформаційного середовища Moodle організовано на основі блочного принципу, уся інформація на початковій сторінці курсу розподілена за блоками. Для зручного розміщення навчального матеріалу початкова сторінка курсу структуризована шляхом розподілу на секції, розміщені вертикально одна під одною.

Інформаційне середовище Moodle має два типи базових елементів для розміщення навчальної інформації: ресурси курсу та інтерактивні елементи курсу [2–5]. Саме ці елементи є базовою основою для створення навчальних засобів дистанційного курсу та організації мережевого навчання.

Ресурс курсу містить навчальні матеріали, які викладач розміщує в секціях. Вони мають бути підготовлені у вигляді файлів, що завантажуються у файлову систему Moodle. Наявність такої можливості робить інформаційне середовище досить цінним для вирішення завдання формування професійної компетентності майбутніх фахівців, оскільки надає практично невичерпні можливості для використання освітніх ресурсів.

Web-сторінка – найбільш популярний ресурс, що дозволяє створювати гіпертекстові сторінки з будь-яким контентом [1, с. 47]. Цей елемент можна використовувати для розміщення теоретичного навчального матеріалу у вигляді текстової інформації з включенням малюнків, посилань, таблиць, графічних об'єктів, звуку, анімації тощо.

Текстова сторінка – ресурс курсу, призначений для створення електронних текстових документів та розміщення в них навчальної інформації [2, с. 46]. Від попереднього елемента відрізняється тим, що дозволяє розміщати невеликий обсяг інформації та може мати різні формати. Цей засіб використовувався автором для подання текстової інформації курсу допоміжного характеру: методичних рекомендацій із вивчення курсу, списку додаткової літератури та джерел інформації тощо.

Примітка – специфічний ресурс, відрізняється від інших тим, що його контент з'являється безпосередньо на сторінці курсу. Дозволяє розміщати текст та графіку.

Web-посилання на сайт або файл дозволяє додавати до курсу навчальні матеріали, підготовлені у вигляді електронних документів різних форматів: презентації, аудіо- та відеофайли, текстові документи, анімацію, інтерактивні навчальні програми тощо [4, с. 89].

Наступна група базових елементів інформаційного середовища Moodle – інтерактивні елементи курсу – призначена для подання навчальної інформації та формування професійних компетенцій з використанням інтерактивного мережевого спілкування.

Глосарій – інструмент, що дозволяє викладачу та студентам створювати словник визначень і понять навчальних тем модуля й курсу загалом. За записами глосарію проводиться пошук, їх можна використовувати в різних режимах [2; 6]. Крім того, у курсах передбачено створення вторинних глосаріїв, які можуть створювати та редагувати студенти, а їх робота може бути оцінена викладачем.

Книга – інтерактивний елемент курсу, що дозволяє в зручному вигляді подати вміст великих за обсягом текстових документів: навчальних підручників, методичних матеріалів та іншої допоміжної літератури.

Завдання – елемент, що є ефективним інструментом для роботи зі студентами. Це, наприклад, практичне завдання, що потребує підготовки відповіді в електронному вигляді [5, с. 69]. Робочий зошит дозволяє студенту зберегти відповідь у вигляді тексту, призначеного для індивідуального спілкування викладача та студента.

Семинар передбачає створення середовища соціальної рефлексії. Цей засіб навчання містить у собі питання семінарського (практичного) заняття та дозволяє кожному студенту додати до семінару свою відповідь у вигляді тексту або окремого файла.

Wiki дозволяє створювати гіпертекстовий документ [6, с. 40]. Наявність такого ресурсу дає можливість бути активними учасниками створення навчального контенту: редагувати елементи курсу, створювати засоби, аналогів яким немає в традиційній формі навчання.

Форум – інтерактивний елемент курсу, що дозволяє у формі дискусії, публічного обговорення, диспуту провести обговорення певної навчальної проблеми та теми, організувавши розподілене в просторі й часі мережеве спілкування учасників навчального процесу [2]. Форуми зручно використовувати на етапах вивчення теоретичного матеріалу та формування практичних умінь і навичок. Такий вид сприятиме формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців високого рівня. Чат є ефективним засобом мережевого спілкування, що дозволяє учасникам курсу спілкуватися в режимі реального часу.

База даних дозволяє викладачу та студентам створювати інформаційну таблицю (банк записів) із будь-якої теми, проглядати її, здійснювати пошук [2].

Тест дає змогу викладачу створювати набори різноманітних тестових завдань для здійснення наступних видів контролю: проміжного, тематичного, модульного та підсумкового [5]. Автоматичне оцінювання тесту засобами інформаційного середовища надає досить зручні інструменти для контролю у випадку самостійного мережевого вивчення англійської мови поза межами аудиторії.

Наступна група інтерактивних елементів використовується не як засіб навчання, а як інструмент вимірювання з метою моніторингу та визначення ефективності процесу формування професійної компетентності майбутніх економістів [3].

Анкета (Survey, Questionnaire) містить набір готових анкет для оцінки ефективності навчання в середовищі Moodle та дозволяє викладачу застосовувати декілька способів дослідження, які можуть бути корисні для оцінювання та стимулювання праці студентів.

Зворотний зв'язок (Feedback) дозволяє викладачу проводити анкетування студентів, даючи можливість автору курсу розробляти власні рпитання.

Окремо зупинимось на аналізі можливостей інформаційної системи Moodle з організації групового навчання, моніторингу та аналізу активності студента під час діагностування рівня сформованості професійної компетентності [3]:

1. Розподіл за групами. Після зарахування слухачів на курс можна розподілити їх за групами, при цьому кожна група буде працювати з усіма елементами курсу окремо, незалежно від інших груп.

2. Управління правами. Інформаційне середовище має декілька визначених ролей: адміністратор, автор (розробник курсу), викладач, викладач без прав редагування, студент, гість. Кожна з цих ролей має право та певну дію в рамках курсу.

3. Графік завдань. Більшість елементів інформаційної системи має параметри для упорядкування дій студентів за заданим часовим графіком. Це дає можливість викладачу прив'язати виконання певних видів завдань до певного часового періоду.

4. Моніторинг діяльності. Усі дії учасників курсу детально протоколюються, тому викладач має повну картину дій студента: від перегляду окремих ресурсів до відповідей на завдання та тести.

5. Оцінювання та зворотний зв'язок. Кожне завдання, тест, контрольна, повідомлення на форумі може оцінюватися в балах із заданим максимумом.

Усе це надає зручні інструменти для оцінювання рівнів формування професійної компетентності майбутніх фахівців у термінах компетентнісного підходу з використанням уточненої таксономії Блума (Андерсона) [1]. За допомогою тесту автоматично можна діагностувати низький і середній рівні сформованості професійної компетентності (перші три рівні знань та перші чотири рівні когнітивних процесів таксономії). Інші засоби (форум, чат, семінар, завдання, заняття, тренінг тощо) дозволяють діагностувати низький та середній рівні сформованості професійної компетентності автоматично або за участю викладача.

Діагностування високого рівня сформованості професійної компетентності можливе завдяки наявності засобів для індивідуального чи колективного спільного створення мережових навчальних продуктів (рефератів, творчих завдань, проєктів), тестових завдань у відкритій формі (есе), які дають можливість включати до тесту творчі завдання. Однак ці завдання не можуть бути оцінені автоматично, викладач мусить перевірити їх особисто.

Описані інструментальні педагогічні засоби інформаційного середовища Moodle дають широкі можливості викладачу для створення інтерактивного навчального середовища для мережевого навчання.

Висновки. Таким чином, дистанційний курс, створений на базі інформаційного середовища Moodle, проєктується з урахуванням досягнень сучасної педагогіки. Він адаптований для мережевого навчання та має значні дидактичні можливості для створення інноваційних засобів, які сприятимуть підвищенню рівня сформованості компетенцій майбутніх економістів. Цілеспрямоване використання розроблених засобів дозволяє зробити навчальний процес інтенсивнішим та сприяє формуванню в майбутніх фахівців більш високого рівня професійної компетентності в умовах упровадження в професійну освіту сучасних мережових технологій.

Список джерел інформації / References

1. Anderson, L.W. (2013), *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*, Addison Wesley Longman, New York, 302 p.
2. Cole, J. (2007), *Using Moodle*, O'Reilly, Sebastopol, 266 p.
3. Rice, W.H. (2007), *Moodle: E-Learning Course Development*, Packt Publishing, Birmingham, 256 p.
4. Болюбаш Н. М. Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх економістів / Н. М. Болюбаш // Наукові праці: наук.-метод. журнал. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2009. – Вип. 99, т. 112 : Педагогіка. – С. 88–95.

Boliubash, N.M. (2009), "Theoretical basis of future economists' professional competence formation", *Scientific papers: Scientific-methodical journal. Pedagogics* ["Teoretychni zasady formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv", *Naukovi pratsi: Naukovo-metodychnyi zhurnal*], Issue 99. Vol. 112. Publishing house of CHDU named by Petro Mohyla, Mykolaiv, pp. 88-95.

5. Окоделов О. П. Процесс обучения в виртуальном образовательном пространстве / О. П. Окоделов // Информатика и образование. – 2001. – № 10. – С. 66–70.

Okoledov, O.P. (2001), "The process of teaching in the virtual educational area" ["Protsess obucheniiia v virtualnom obrazovatelnom prostranstve"], *Informatics and education*, No. 10, pp. 66-70.

6. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения / Е. С. Полат // Информатика и образование. – 2010. – № 5. – С. 37–42.

Polat, E.S. (2010), "Theory and practice of distance teaching" ["Teoria i praktika distantsionnoho obucheniiia"], *Informatics and education*, No. 5, pp. 37-42.

Муравйова Елена Николаївна, ст. викл., кафедра іноземних мов, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: (057)349-45-69; e-mail: helenmuraviova@gmail.com.

Муравьёва Елена Николаевна, ст. преп., кафедра иностранных языков, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: (057)349-45-69; e-mail: helenmuraviova@gmail.com

Muraviova Olena, senior lecturer, foreign languages department, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: (057)349-45-69; e-mail: helenmuraviova@gmail.com

Кравцова Тегяна Анатоліївна, викл., кафедра іноземних мов, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: (057)349-45-69; e-mail: kaf1402@mail.ru.

Кравцова Тагьяна Анатольевна, преп., кафедра иностранных языков, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: (057)349-45-69; e-mail: kaf1402@mail.ru.

Kravtsova Tetiana, lecturer, foreign languages department, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: (057)349-45-69; e-mail: kaf1402@mail.ru.

Король Аліна Валентинівна, викл., кафедра іноземних мов, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: (057)349-45-69; e-mail: kaf1402@mail.ru.

Король Алина Валентиновна, преп., кафедра иностранных языков, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Ключковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: (057)349-45-69; e-mail: kaf1402@mail.ru.

Korol Alina, lecturer, foreign languages department, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: (057)349-45-69; e-mail: kaf1402@mail.ru.

Рекомендовано до публікації доц. А.О. Борисовою, канд. техн. наук А.О. Колесник.

Отримано 15.03.2015. ХДУХТ, Харків.

УДК 811.111:81'06

КВАНТИТАТИВНІ ОДИНИЦІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

О.М. Муравйова, Т.А. Кравцова, А.В. Король

Досліджено квантитативні одиниці сучасної англійської мови, ідентифіковано їх статус у мові та мовленні. Виявлено структурні та комбінаторні можливості кількісних одиниць, текстові модифікації нумеральних сполучень в англомовних текстах, розглянуто процес їх десемантизації у фразеологічному контексті, окреслено перспективи подальшого дослідження квантитативних одиниць.

Ключові слова: квантитативність, квантитативні одиниці, системність, функціональне навантаження, мовне поле кількості, функціонально-семантичне поле кількості, семантична деривація, нумеральне сполучення, лекалізація квантитативних одиниць, маргінальна зона.

КВАНТИТАТИВНЫЕ ЕДИНИЦЫ СОВРЕМЕННОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Е.Н. Муравьева, Т.А. Кравцова, А.В. Король

Исследованы квантитативные единицы современного английского языка, идентифицирован их статус в языке и речи. Выявлены структурные и комбинаторные возможности количественных единиц, текстовые модификации нумеральных соединений в англоязычных текстах, рассмотрен процесс их десемантизации во фразеологическом контексте, очерчены перспективы дальнейшего исследования квантитативных единиц.

© Муравйова О.М., Кравцова Т.А., Король А.В., 2015